

Hoe richt je de
wijk zo in dat
alle bewoners er
graag fietsen?

Wijken voor de fiets

Fietsersbond

voor veilig, snel en plezierig fietsen

Wijken voor de fiets

Hoe richt je de wijk zo in dat alle bewoners er graag fietsen?

Tekst: Karin Broer
Eindredactie: Arien de Jong
Illustraties: Inzenders ideeën prijsvraag fietsvriendelijke wijk
Fotografie: Fietsersbond
Vormgeving: Ontwerpburo Suggestie & illusie
Drukwerk: Drukkerij Libertas

Wijken voor de fiets is een uitgave van:
Fietsersbond
Postbus 2828
3500GV Utrecht
Telefoon: 030-2918171
E-mail: info@fietsersbond.nl

Copyright Fietsersbond 2010
Overname van –delen van- de inhoud is mogelijk na overleg met de Fietsersbond

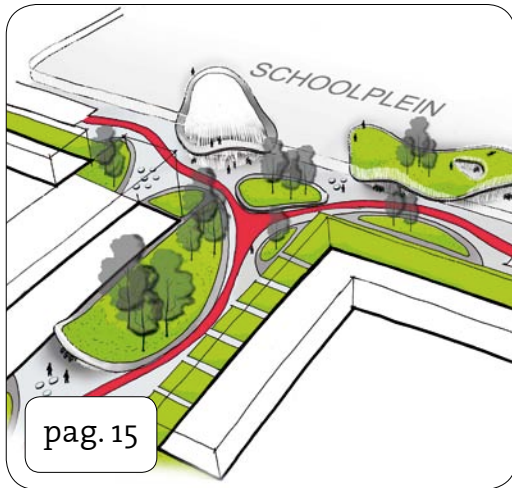
Deze uitgave kwam tot stand met steun van de Subsidiereregeling Maatschappelijke Organisaties en Milieu (SMOM)

De Fietsersbond komt op voor de belangen van fietsers in Nederland en zet zich in voor meer en betere mogelijkheden om te fietsen. De Fietsersbond heeft 35.000 leden, 150 lokale afdelingen en 1500 actieve vrijwilligers verspreid over heel Nederland. Op het landelijk bureau in Utrecht werken 40 professionals aan het verbeteren van voorzieningen voor fietsers.

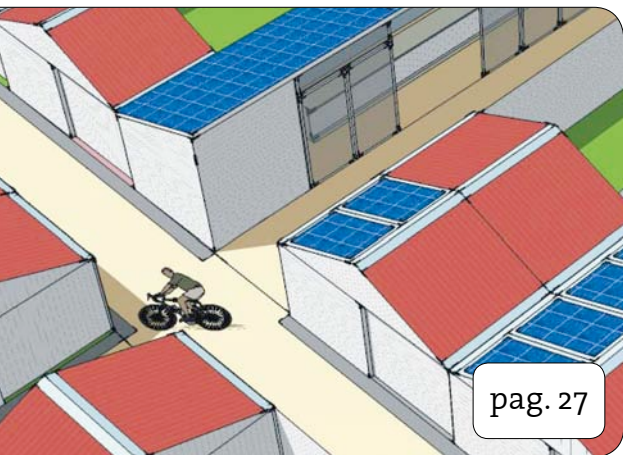
pag. 10

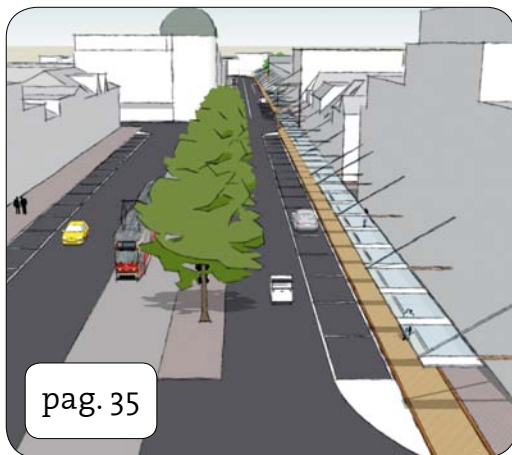
pag. 15

pag. 23

pag. 27

pag. 35

Inhoud

1	Een beter fietsnetwerk	8
2	Een prettiger schoolomgeving	14
3	Betere stallingen	20
4	De fiets als economische motor	26
5	Meer mensen op de fiets	30
6	Uw ideeën	37
7	Meer weten over fietsen	40

Inleiding

Fietsen is leuk. Het is goed voor de gezondheid, je blijft fitter als je regelmatig fietst. Op de fiets kun je alle kanten op, lekker makkelijk naar het station, naar de markt, naar het zwembad. Het is goedkoop, goedkoper dan de bus en je hoeft niet te wachten bij de halte. Voor kinderen is fietsen goed: ze zijn lekker in beweging, ze leren zelfstandig op pad te gaan en ze leren hoe ze zich in het verkeer moeten gedragen. Voor ouderen is fietsen een goede manier om fit te blijven. 55-plussers die elke dag een half uur fietsen, leven langer en blijven langer gezond (Nederlandse Norm Gezond Bewegen).

Kortom, fietsen heeft veel voordelen. Toch wordt in veel wijken, zeker in de zogenaamde krachtwijken waarover dit boekje gaat, niet zoveel gefietst.

Waarom is dat, denk u? Wanneer zou u weer of meer gaan fietsen? Wat moet er dan veranderen?

Een van de redenen waarom er minder wordt gefietst, is de manier waarop deze wijken zijn gebouwd. Fietsen is hier niet altijd veilig. Het is vervelend te fietsen tussen rijen geparkeerde auto's op een net te smalle weg waar ook de bus nog langs komt. Op sommige kruispunten is het lastig om over te steken. Er zijn wijken waar je eerst een steil viaduct moet beklimmen voor je de wijk uit bent. En wie kent niet zo'n verkeerslicht waar de fietsers ingeklemd tussen de uitlaatgassen van brommers en vrachtwagens lang moeten wachten op groen?

Wat is een gevaarlijk of vervelend punt in uw wijk?

De Fietsersbond (die sinds 1975 bestaat) probeert het op straat voor fietsers beter te maken. Dat gebeurt op diverse manieren. Een van die manieren is het project Wijken voor de Fiets. Sinds 2005 gaan medewerkers van de Fietsersbond in de krachtwijken (voorheen Vogelaarwijken) met bewoners, de gemeente en de woningcorporaties rond de tafel om te kijken hoe een wijk leuker en beter kan worden voor fietsers. Dan komen er oplossingen zoals meer fietspaden, betere fietsenstallingen, veiliger oversteekplaatsen, mooi glad wegdek.

Hoe kan uw wijk fietsvriendelijk worden?

Fietspaden en een mooi glad wegdek, zijn oplossingen die voor de hand liggen. Kan het voor de fiets ook beter worden op een andere manier: slimmer, ingenieuzer, misschien mooier, leuker of spannender? Als er in een wijk toch gesloopt wordt, is het dan niet mogelijk de wegen zo te veranderen dat het voor fietsers gemakkelijker wordt? Als iedereen nu eens echt vernieuwend nadenkt, welke oplossingen komen er dan op tafel?

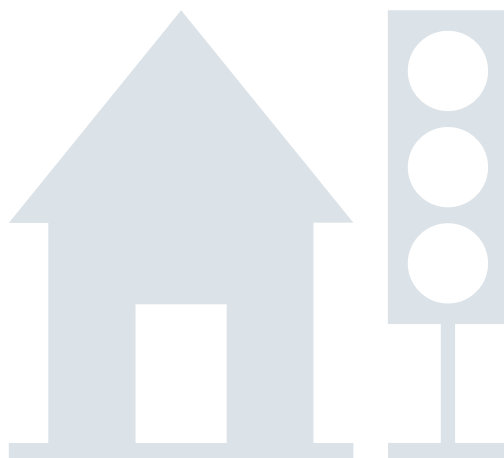
Met die vragen in het achterhoofd, bedachten de mensen van de Fietsersbond een prijsvraag voor stedenbouwkundigen, architecten, planologen en verkeerskundigen. Kom nu eens met slimme ideeën voor een fietsvriendelijke wijk. Die prijsvraag werd in 2009 georganiseerd. In totaal kwamen er 26 inzendingen binnen bij de Fietsersbond: 20 uit de vakwereld en 6 van studententeams. In dit boekje hebben we al die ideeën samengebracht, sommige zijn heel wild (een overdekt fietspad), andere ludiek (fietsbanden verven om de fietsroutes op straat zichtbaar te maken) en er zijn hele degelijke (een fietspad als belangrijkste route door de wijk).

Heeft u een goed idee voor het verbeteren van uw wijk?

We hopen dat dit boekje ideeën oplevert voor concrete verbeteringen bij u in de wijk. Denk met ons mee, stap op!

De ideeën zijn gerangschikt naar vijf onderwerpen:

1. Een beter fietsnetwerk
2. Een prettiger schoolomgeving
3. Betere stallingen
4. De fiets als economische motor
5. Meer mensen op de fiets

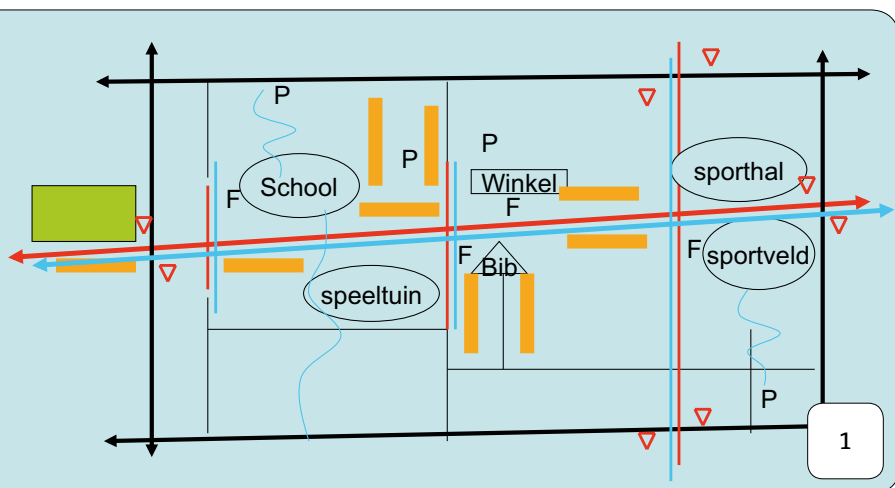
1 Een beter fietsnetwerk

Of je in een stad prettig kunt fietsen, hangt af van de kwaliteit van het fietsnetwerk. Dat klinkt abstract. Met een fietsnetwerk wordt bedoeld: het netwerk van verbindingen tussen de plaatsen van herkomst en bestemming voor fietsers. Simpel gezegd: kun je snel, goed en veilig van de plek waar je bent naar de plek waar je wezen moet?

Met een goed fietsnetwerk kun je op een heleboel bestemmingen prettig en snel komen. Bij een slecht fietsnetwerk, lukt dat minder goed. Dan kom je bijvoorbeeld op weg naar school een vervelend kruispunt tegen. Of de route naar de bibliotheek gaat door een straat waar auto's te hard rijden. Of fietsers moeten, omdat er een fietstunnel ontbreekt, enorm omrijden naar het station.

Een goed fietsnetwerk heeft eigenlijk niks met fietspaden te maken. Een fietspad is natuurlijk prettig fietsen, maar aan een fietspad dat van niks naar nergens loopt, heeft niemand iets. Dan heb je meer aan een fietsnetwerk met veel routes door rustige straatjes waar doorgaand autoverkeer niet kan komen.

Een netwerk voor fietsers moet alle belangrijke plaatsen van herkomst (woonwijken) en bestemming (scholen, stations, winkelcentra enzovoort) aandoen. Het moet veilig, direct en fijnmazig zijn. Liever veel kleine verbindingen dan één goed fietspad, want fietsers gaan niet omrijden omdat er toevallig verderop een mooi fietspad ligt.

De wijken

Krachtwijken zijn er in alle soorten en maten. De kwaliteit van de fietsnetwerken in deze veertig wijken verschilt. Dat heeft veel te maken met de opbouw van de wijken. Er zijn wijken die gebouwd zijn in een tijd dat er nog geen of nog niet veel auto's waren, zoals de Schilderswijk in Den Haag of De Baarsjes in Amsterdam. Daar is vaak weinig ruimte voor fietsers. Rijen geparkeerde auto's bepalen het straatbeeld.

Maar er zijn ook naoorlogse wijken die ruim zijn opgezet, gebouwd in de jaren zestig, wijken zoals Kanaleneiland en Overvecht in Utrecht. De auto heeft er ruim baan gekregen. Er liggen wel fietspaden, vooral langs de doorgaande autowegen, maar het is er niet lekker fietsen. Veel herrie en stank. Andere straten zijn vaak best breed, waardoor auto's er soms relatief hard kunnen rijden en dat geeft een onveilig gevoel.

Om het fietsnetwerk in uw wijk te verbeteren is maatwerk nodig, er zijn geen standaardrecepten. In elke wijk zijn goede dingen die je wilt behouden en in elke wijk zijn er knelpunten die om een oplossing schreeuwen. Elke wijk heeft een eigen recept nodig.

Als u naar uw wijk kijkt en de plaatsen zoekt waar veel mensen naar toe zouden willen fietsen, zijn die plekken goed te bereiken? Heeft u een idee om het fietsen op die routes te verbeteren? Schrijf dat idee op, achter in het boekje bij hoofdstuk 6 is daar ruimte voor.

Hieronder volgen wat suggesties van de deelnemers aan de ideeënprijsvraag van de Fietsersbond.

Ideeën

Een doorbraak

Als er toch gesloopt gaat worden, waarom dan niet gekozen voor ruimte voor de fiets. Maak van de wijk een echte fietswijk door dwars door een flat of woonblokken een fietspad aan te leggen naar de belangrijkste bestemming (bijvoorbeeld het stadscentrum).

Met een snelle route die comfortabel is (mooi glad asfalt) maak je fietsen aantrekkelijk, zeker als de fietser zo eerder op de plaats van bestemming is dan de automobilist. Maak de fiets sneller dan zijn concurrenten: de auto en de bus. Dat is een van de geheimen van echte fietssteden als Groningen en Houten.

Roltrap voor fietsers

Om een drukke autoweg door de wijk te kruisen, kan een fietsviaduct een oplossing zijn. Daarvoor is wel ruimte nodig want een fietser kan niet steil omhoog rijden. Die ruimte is er vaak niet. Een rollend tapijt, een soort roltrap voor fietsers, kan uitkomst bieden.

Ook voor het overbruggen van kanalen, spoorlijnen en bedrijventerreinen kun je denken aan hulpmiddelen bij het stijgen. In Noorwegen hebben ze in Trondheim al 15 jaar de Sykkelheisen, een mechanisch steuntje onder de voet waarmee de fietser wordt geholpen een steile heuvel te beklimmen.

Zou dat een oplossing kunnen zijn voor de steile beklimming van de brug of spoorviaduct bij u in de wijk?

Een hellingbaan

Een van de inzenders van de ideeënprijsvraag bedacht dat als de ruimte schaars is, een hellingbaan voor fietsers opgenomen kan worden in een gebouw.

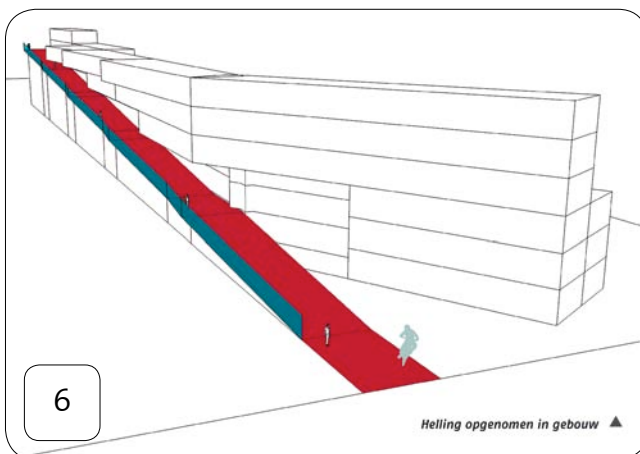
Misschien wordt er bij u in de wijk wel een nieuw gebouw neergezet op een cruciaal punt. Voor de initiatiefnemers voor dat nieuwe gebouw zou het heel leuk kunnen zijn om zo'n bijzonder gebouw te maken: een gebouw waar de fietser door heen mag rijden. Voor de wijk kan zo'n aandachtstrekker voor het fietsbeleid helpen om van deze wijk een echte fietswijk te maken.

Een wijkfietsnetwerk

Een netwerk van fietspaden of fietsstraten (een fietspad waar de auto te gast is) langs de belangrijke bestemmingen in een wijk kan het fietsen veel prettiger maken. Bovendien maakt het meteen duidelijk dat de fiets in deze wijk van groot belang is: je komt steeds zo'n 'rode loper' tegen in de buurt van scholen, winkels, bibliotheek, parken, sportvelden.

In de ene wijk zal zo'n netwerk er uit zien als een centraal door de wijk lopende fietssnelweg, in een andere wijk meer als een slingerend lint.

De ruimte die nodig is voor zo'n fietspad door de wijk, zal in veel gevallen nu zijn ingenomen door de auto. Dat betekent dat bij de keuze voor zo'n wijkfietsnetwerk nagedacht moet worden over waar je die auto's laat. Is het inrichten van autoparkeerplekken aan de rand van (een deel van) de wijk, een goed idee? Door de auto minder doorgaande routes te geven, komt er ruimte vrij. Een goed fietsnetwerk in een wijk, kan de fiets sneller en aantrekkelijker maken, zodat mensen voor korte ritjes de auto laten staan.

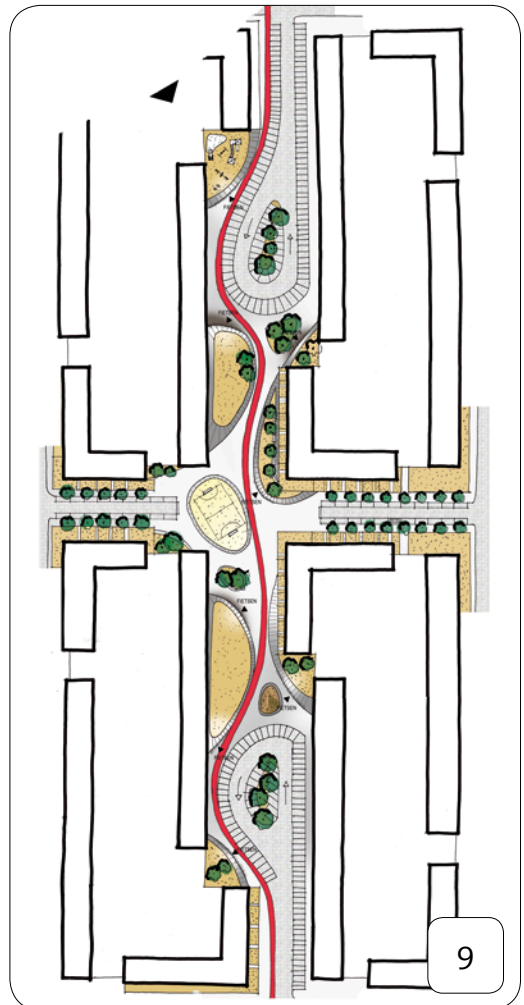

Haarvaten

De belangrijkste verbindingen in het fietsnetwerk moeten natuurlijk goed in orde zijn, maar vergeet de 'haarvaten' niet: de doorsteekjes en achteraf-routes die voor fietsers zo belangrijk zijn. In sommige wijken zijn er van die grote gemeenschappelijke tuinen die er een beetje verwaarloosd bij liggen. Zou het mogelijk zijn daar een fietspad door heen te laten lopen, zodat de fietser sneller op zijn bestemming is?

Groen in de wijk

Een deel van de openbare ruimte waar nu auto's staan of rijden, kan worden vrij gemaakt voor meer groen. In een goed ingericht groen gebiedje is plek voor speeltoestellen voor kinderen, fietspaden, wandelpaden, bankjes enzovoort. Een fietsroute door een autovrije groene zone heeft geen moeilijke kruisingen met autoverkeer. Dat is veiliger en prettiger fietsen.

Snelle verbinding met buitengebied

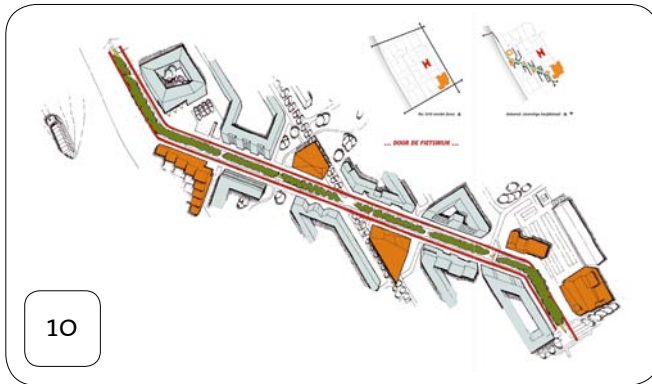
Spoorlijnen en kanalen vormen barrières voor het fietsverkeer, je kunt er immers niet gemakkelijk overheen, maar de fiets kan ook meeliften met zo'n barrière. Een comfortabel fietspad naast een spoorlijn of kanaal kan een hele snelle verbinding zijn naar het buitengebied. Een soort fiets snelweg. Langs veel kanalen ligt een inspectiepad dat kan worden omgebouwd tot een fietspad. Voordeel is dat spoorlijnen en kanalen meestal al ongelijkvloers kruisen met de wegen die ze tegen komen. In veel gevallen is er voldoende ruimte onder het viaduct om het fietspad ongelijkvloers mee te laten liften.

Een overdekt fietspad

Regen is een van de redenen om de fiets te laten staan, waarom dan geen overdekt fietspad? Je kunt denken aan een overkapping van doorzichtig materiaal met led-verlichting.

Dag- en nachtroutes

Maak verschillende routes voor verschillende omstandigheden. Op een zomerdag fietsen mensen graag door een parkachtige omgeving. 's Avonds en 's nachts liever dicht bij de bebouwing. Op regenachtige dagen zijn deels overdekte paden aantrekkelijk.

10

11

12

2 Een prettiger schoolomgeving

Wie vlak voor schooltijd in de buurt van een basisschool komt, wordt meestal niet blij. Vaak is het chaos: her en der geparkeerde auto's, auto's die aan en af rijden, autoportieren worden opengegooid, kinderen die er uit springen en over de weg naar de schoolingang rennen. Dat is geen feest, zeker niet op een regenachtige dag, als er relatief veel kinderen met de auto naar school worden gebracht.

Op veel plekken wordt daarom nagedacht over slimme maatregelen om de omgeving van de school veiliger te maken, zodat kinderen veilig naar school kunnen lopen of fietsen. In de stad Groningen kwam bij alle scholen een stopverbod. Op andere plekken, zoals in Purmerend, is het idee van een schoolzone toegepast: In de omgeving is het wegdek in een andere kleur geschilderd of zijn er speciale borden neergezet om automobilisten te waarschuwen dat ze in de buurt van een school komen.

De Fietsersbond wil de omgeving van scholen zoveel mogelijk autovrij te maken. Parkeren kan wel, maar dan op afstand van de school, zodat ouders en kinderen even moeten lopen om bij de school te komen. Het mooiste zou zijn als ouders en kinderen zoveel mogelijk op de fiets en lopend naar school zouden komen. Daarvoor zijn behalve rust rond de school, goede, veilige en aantrekkelijke fiets- en looproutes nodig. En natuurlijk goede fietsenstallingen bij de school om de fiets veilig neer te zetten.

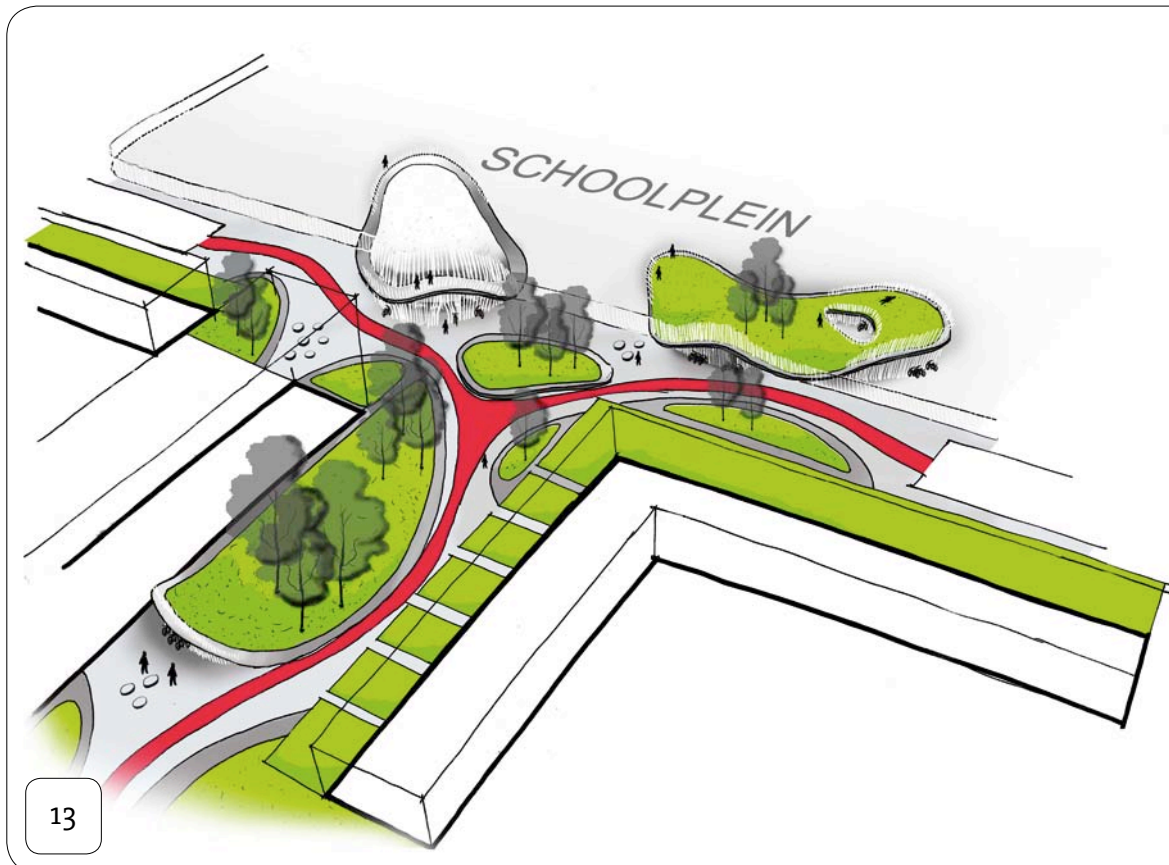
Als die veilige routes er zijn, kunnen kinderen eerder zelfstandig naar school. Fietsen en lopen is goed voor de conditie van kinderen en voor hun ontwikkeling. Kinderen leren zich in het verkeer te gedragen en ervaren dat ze zelfstandig dingen kunnen ondernemen.

De wijken

Elke wijk en elke omgeving van een school is anders. Sommige scholen liggen aan drukke doorgaande wegen. Daar zal in ieder geval geïnvesteerd moeten worden in veilige oversteken. Andere scholen liggen in een rustige woonwijk of verscholen in een parkachtige omgeving. Daar zijn vaak mogelijkheden om de ruimte rond de school beter te gebruiken, leuker in te richten. Bijvoorbeeld door het schoolplein buiten schooltijden te laten gebruiken als speelplek voor kinderen. Voor elke schoolomgeving is maatwerk vereist.

Wat zijn de problemen van de school in uw wijk? En hoe is deze school beter bereikbaar te maken voor ouders en kinderen op de fiets?

Ideëën

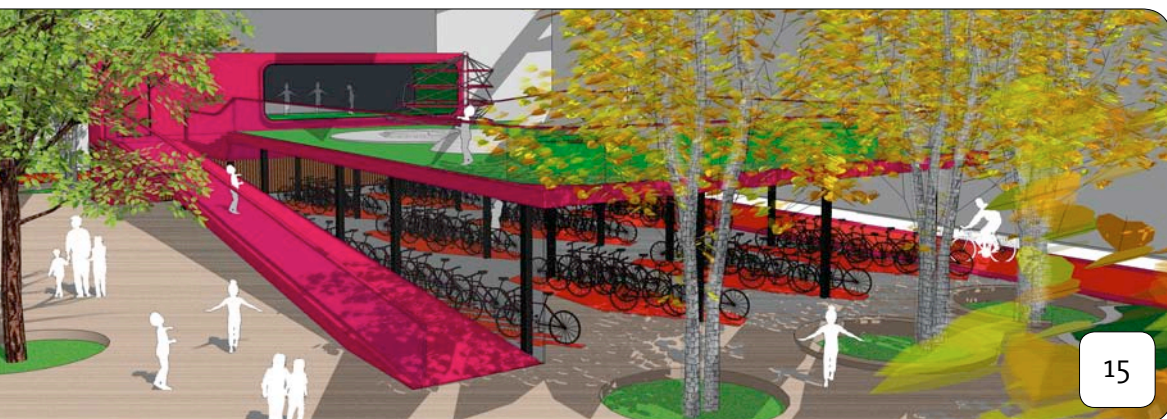
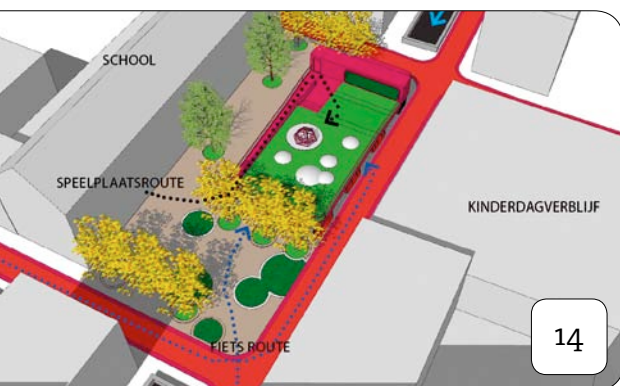
Auto en fiets bij school scheiden

Fietsers en auto's zitten elkaar bij de school in de weg. Geef daarom automobilisten en fietsers ieder een eigen route én een eigen ingang. De eigen ingang is handig want zowel automobilisten als fietsers willen altijd het liefst zo dicht mogelijk bij de ingang parkeren.

Een van de inzenders van de ideeënprijsvraag bedacht een speciale autoroute onder de school door, waar ouders hun kinderen beneden in de school konden ophalen en brengen. Heel gemakkelijk voor de autorijdende ouders. Maar om het niet al te aantrekkelijk te maken moet er voor het gebruik van de route wel betaald worden.

Kiss en Ride

Een strook waar niet lang geparkeerd mag worden, maar waar ouders even mogen stoppen om hun kroost naar school te brengen. Bij veel scholen stoppen ouders nu op de openbare weg, daardoor is de omgeving van de school voor fietsende en lopende kinderen onoverzichtelijk en onveilig.

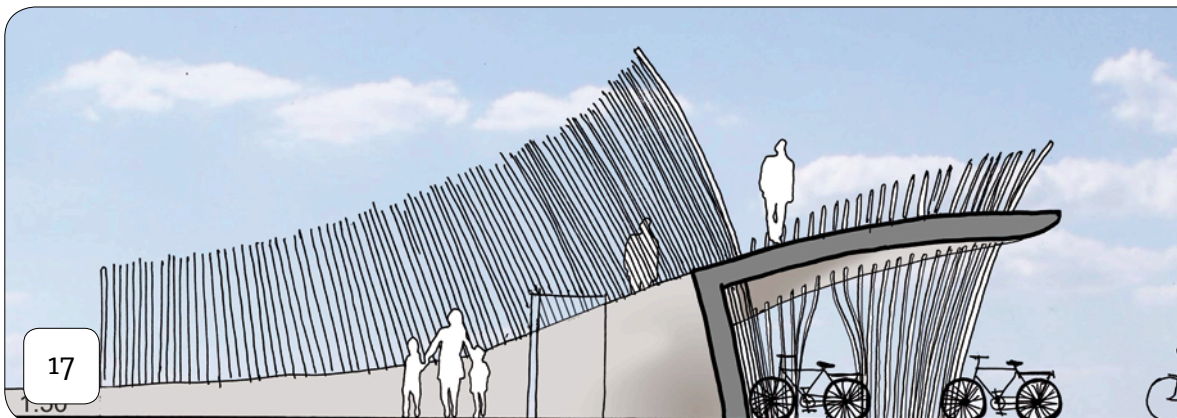
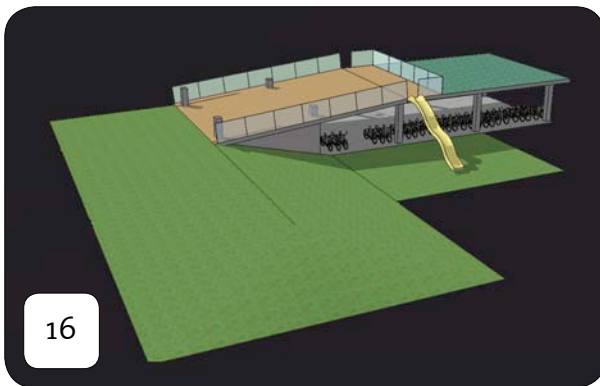

Dubbel ruimtegebruik

Door het schoolplein als het ware op te tillen en op palen te zetten, komt er ruimte vrij voor een fietsenstalling. Ook kan de fietsenstalling gecombineerd worden met een glijbaan, een speelberg of een uitzichttoren, noem maar op. Zo is er plek voor een goede fietsenstalling én blijft er ruimte voor andere dingen als spelen of uitrusten.

Fietspark: De fiets onweerstaanbaar maken voor kinderen

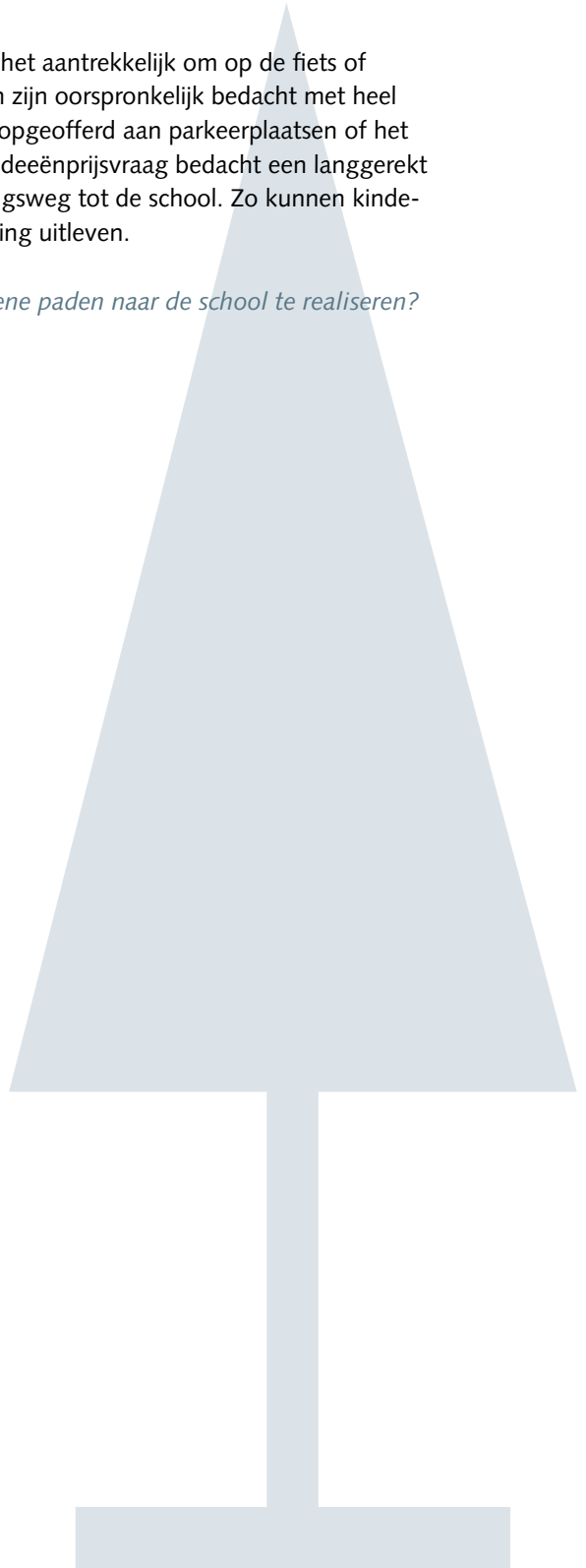
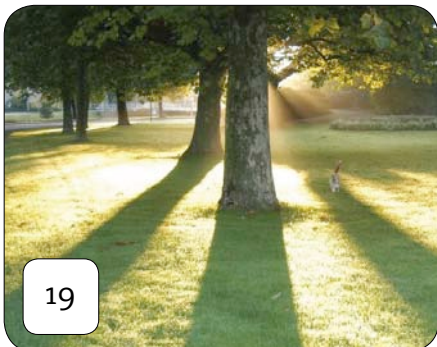
Een fietspark, een soort skatebaan voor tweewielers, kan de fiets heel aantrekkelijk maken voor scholieren. Als beloning voor het netjes naar school fietsen, mag er vlak naast het schoolplein nog even gestunt worden in het fietspark. Het is een uitdagend fietscircuit met bochten, hoogteverschillen en verschillende materialen, zodat kinderen zich kunnen uitleven, en intussen hun fiets goed leren beheersen. Buiten schooltijden is dit voor kinderen een leuke attractie: in het fietspark kan je crossen, skaten en skateboarden. Ouders kunnen op een speciaal aangelegde heuvel zitten en hebben zo uitzicht op de spelende kinderen.

Groene toegangsweg

Fiets- en wandelpaden met veel groen maken het aantrekkelijk om op de fiets of lopend naar school te komen. Sommige wijken zijn oorspronkelijk bedacht met heel veel groen. In de loop van de tijd is dat groen opgeofferd aan parkeerplaatsen of het is verwaarloosd. Een van de inzenders van de ideeënprijsvraag bedacht een langgerekt park als onderdeel van de belangrijkste toegangsweg tot de school. Zo kunnen kinderen zich 's ochtends even in een veilige omgeving uitleven.

Zijn er bij u in de wijk mogelijkheden om groene paden naar de school te realiseren?

3 Betere stallingen

Wie een mooie fiets heeft, wil hem niet kwijt. Maar waar kan je je fiets veilig achterlaten? Veel woningen hebben geen eigen schuurtje of berging. Soms is er wel een berging, maar is die berging niet goed te gebruiken als fietsenstalling, bijvoorbeeld omdat je eerst twee trapjes af moet en een deur door. Of het voelt onveilig om in het donker naar de berging te gaan.

Ook op de plekken die fietsers willen bezoeken, zoals winkels, sportvelden, scholen, ontbreken vaak goede fietsenstallingen. Er staan soms wel rekken, maar het zijn er te weinig en je kunt je fiets er niet aan vast zetten met een ketting.

Zonder goede stallingsvoorzieningen, is de fiets eigenlijk geen aantrekkelijk vervoermiddel. Met de fiets kan je snel ergens zijn, maar als het eerst een kwartier duurt om je fiets uit een berging te halen, dan ben je die tijdwinst meteen kwijt. Fietsen is leuk, maar als je op een oud barrel moet rondrijden omdat een nieuwere fiets zo wordt gestolen, is er weinig lol aan. Uit onderzoek is gebleken dat angst voor diefstal voor veel stadsbewoners een reden is om niet te fietsen¹. Sommige mensen kopen geen nieuwe als de laatste gestolen is.

Daarom zijn goede fietsenstallingen van belang. Bij iedere woning en bij de plekken waar je naar toe fietst, is een goede fietsenstalling noodzakelijk. Er moeten in ieder geval voldoende goede fietsenrekken zijn, fietsenrekken waar je je fiets aan vast kunt zetten.

Een tekort aan fietsenrekken in een wijk zorgt ook voor ergernis. Op de stoep geparkeerde fietsen maken het lastig voor mensen met kinderwagens of een rollator. Fietswrakken of lang vergeten fietsen kunnen de straat een wat verwaarloosde indruk geven. Bij sommige stations is het lastig om in de immense fietsenzee je fiets terug te vinden.

¹ Enquête Fietsersbond onder 4300 mensen uit 2004: Zo'n 45 procent van de mensen laat de fiets af en toe thuis uit angst voor fietsdiefstal. 32 procent geeft aan geen nieuwe fiets te kopen uit angst voor fietsdiefstal.

De wijken

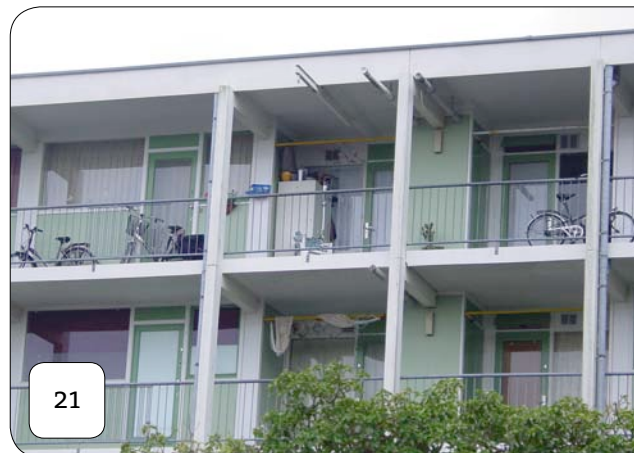
Ook hier heeft elke wijk zo zijn eigen problemen. In wijken met veel kleine arbeiderswoningen of etagewoningen, is er vaak zeer weinig ruimte voor de fiets. De woningen hebben geen schuurtje. Op straat is de ruimte beperkt. Fietsen staan tegen de woning of tegen een lantaarnpaal. Of -let er maar eens op- op het balkon.

De flatgebouwen in de naoorlogse krachtwijken hebben meestal wel een berging, maar die is moeilijk te bereiken en niet prettig in het gebruik. In zo'n situatie laten veel mensen de fiets staan of ze zetten de fiets toch gewoon op straat voor de flat.

De Fietsersbond vindt dat er overal goede stallingvoorzieningen moeten zijn, op straat en bij de woning. (een fietstochtje begint en eindigt bij de woning). Het is eigenlijk vreemd dat het op veel plekken gemakkelijker is om in de auto te stappen (die staat voor de deur), dan met veel toeren een fiets uit de berging te halen.

Alle reden om eens goed te kijken naar de stallingen en fietsenbergingen bij u in de wijk.

Kan dat niet beter? Of slimmer? Kan een fietsenstalling een ontmoetingspunt worden? Is er ruimte te creëren voor fietsenrekken? En kunnen die flats die worden gerenoveerd geen betere fietsenberging krijgen?

Ideën

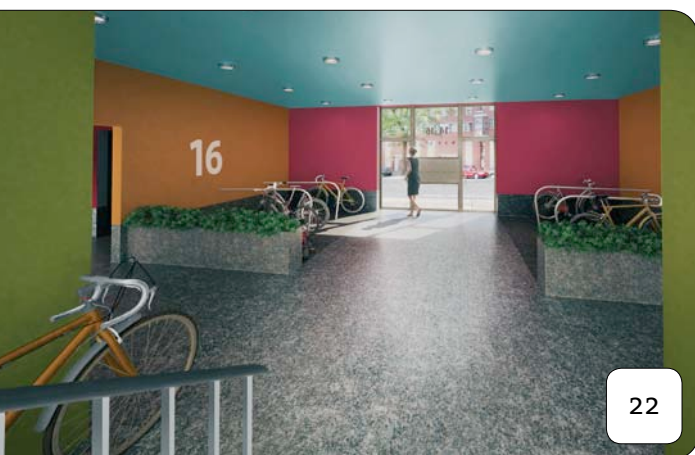
Fietsentree

In veel krachtwijken worden flats en appartementencomplexen gerenoveerd of gesloopt en herbouwd. Dat biedt de kans om deze gebouwen een 'fietsentree' te geven. Dat wil zeggen: je komt de trap af of de lift uit en dan staat je fiets klaar in de ruime entree. Dus niet meer een ondergrondse gang naar de berging of op straat zoeken naar je fiets, maar een eigen plek in de ruime toegangshal. Zo ben je als fietser heel wat sneller op weg.

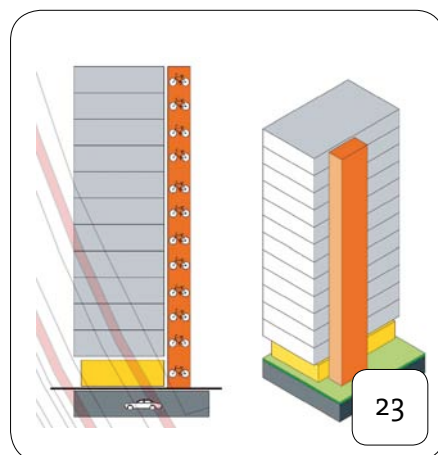
Naast de fietsparkeerplek in de hal blijft er wel een aparte berging nodig, voor opslag of voor een vakantiefiets of reservefiets die niet elke dag wordt gebruikt.

Fietsenstalling op hoogte

Grijp de renovatie aan voor slimme oplossingen. Geef elke etage een fietsenstalling op hoogte. Dat kan door met een ruime lift flatbewoners de mogelijkheid te bieden bij de deur te stallen. Een ander idee is om de fietsenberging niet, zoals zo vaak, in de kelder te maken, maar op de begane grond. Voelt veiliger en een gelijkvloerse entree is comfortabeler in het gebruik.

22

23

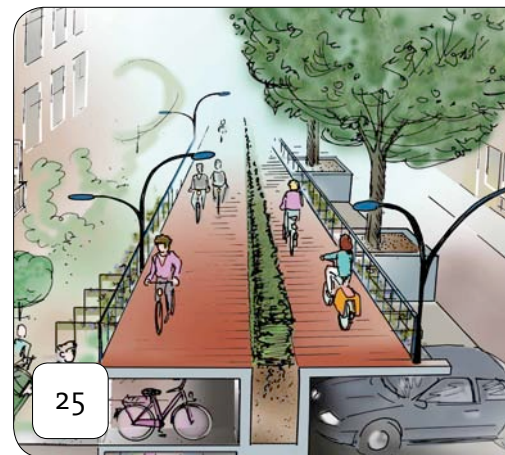
Multifunctionele fietsenrekken

Fietsenrekken kunnen meer zijn dan een plek om je fiets te stallen. Herkenbare, goed vormgegeven rekken kunnen tegelijkertijd aangeven dat de fietsroute er langs loopt of dat in deze wijk de fiets een belangrijk vervoermiddel is. Een van de inzenders van de ideeënprijsvraag bedacht de fietslounge: een opvallend rode fietsenstalling die tegelijkertijd een loungebank is. Zo kan het fietsenrek omgevormd worden tot een ontmoetingsplek.

Een andere inzender van de ideeënprijsvraag stelt voor van kunststof een soort fietsparkeermeubels te maken. De basis is een patroon van kunststof balken, die op regelmatige afstand van elkaar geplaatst een vlonder vormen. Tussen de balken past precies een fietswiel en zo is het makkelijk om er een fiets tegenaan te zetten. De meubels kunnen gebruikt worden als klimrek, picknicktafel zoneterras en zelfs als tribune.

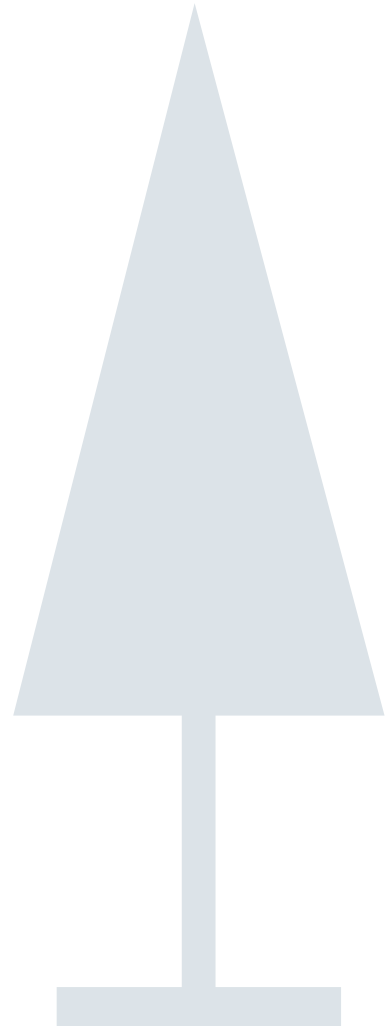
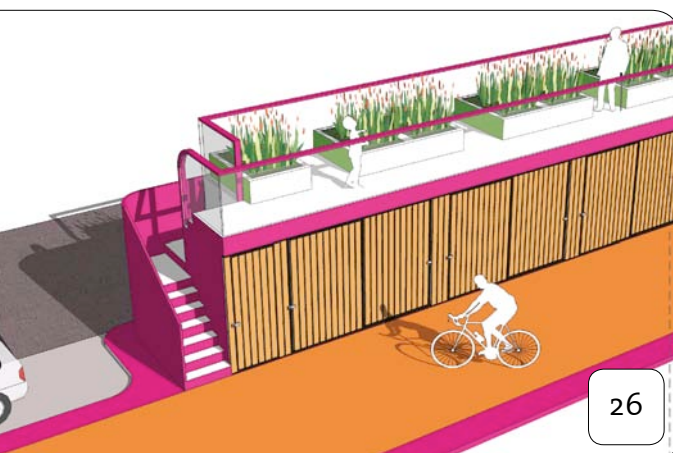
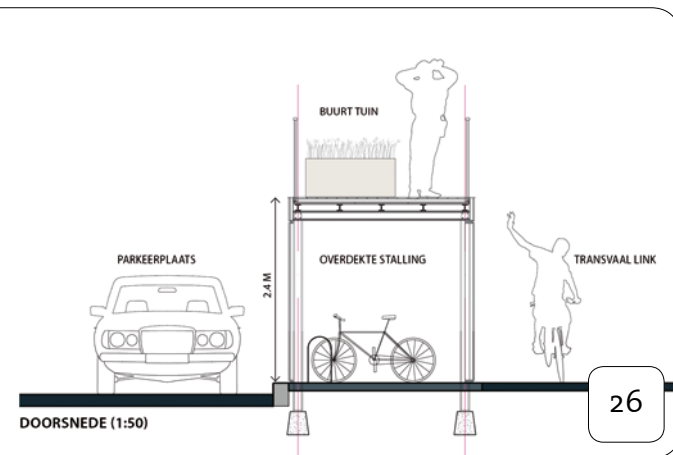
Dubbel ruimtegebruik

In veel wijken is ruimte schaars. Het is moeilijk om een plek te vinden voor de stilstaande fiets. Het kan slimmer. Bijvoorbeeld door het fietspad op te tillen, en eronder half verdiept een overdekte fietsenstalling aan te leggen. Of zoals de ontwerpers van een thematische rivierenfietsroute voorstellen: het fietspad verlagen en onder de dan hoge trottoirs een afsluitbare fietsenstalling maken. Zie ook dubbel ruimtegebruik bij schoolomgeving. Een andere interessante oplossing is de combinatie bus- of tramhalte met daaronder een fietsenstalling.

Buurstalling

Een buurstalling is eigenlijk een oud idee. In de jaren vijftig waren in tal van wijken kleine buurstallingen, waar mensen hun fiets kwijt konden. Nu zijn die op veel plekken verdwenen, al worden ze in sommige gemeenten (Amsterdam, Den Haag) nieuw leven in geblazen. Voor zo'n buurstalling moet plek zijn. Op de plek van een aantal parkeerplaatsen is al een buurstalling te maken. Op het dak is dan ineens ruimte voor allerlei dingen: windmolens, zonnepanelen, een lounge- of feestruimte.

Fietstrommel

Een fietstrommel is een kleine afsluitbare fietsenberging voor een stuk of tien fietsen. Hij past op de plek van een (ruime) parkeerplaats. In Rotterdam en Utrecht zijn er ervaringen mee opgedaan. Vooral handig in wijken waar de huizen geen berging hebben.

4 De fiets als economische motor

Je kunt je brood verdienen met de fiets: een fiets verkopen, een fiets repareren, fietstassen verkopen, fietsverlichting, een nieuw bandje, snelbinders enzovoort. De fietshandel is een in Nederland niet te verwaarlozen bedrijfstak.

Pakjes bezorgen met de fiets, zoals de fietskoeriers doen, is ook een manier om geld te verdienen met de fiets. De fiets biedt zo werkgelegenheid. De fiets brengt leven in de brouwerij.

Ook het stallen van fietsen is een economische activiteit. Weliswaar is verdienen met uitsluitend stallen lastig, maar gecombineerd met andere activiteiten, zoals het repareren van fietsen of het verkopen van artikelen als kranten, fruit en snoep zijn er mogelijkheden.

Als een wijk de fiets omarmt en het voor fietsers prettiger, maakt zijn er meer mogelijkheden om de fiets als economische motor in te zetten. Naast de economische activiteiten die puur aan de fiets zijn gekoppeld, brengt meer fietsgebruik meer mensen op straat die gemakkelijk even kunnen stoppen om iets te kopen. Fietsers zijn potentiële consumenten.

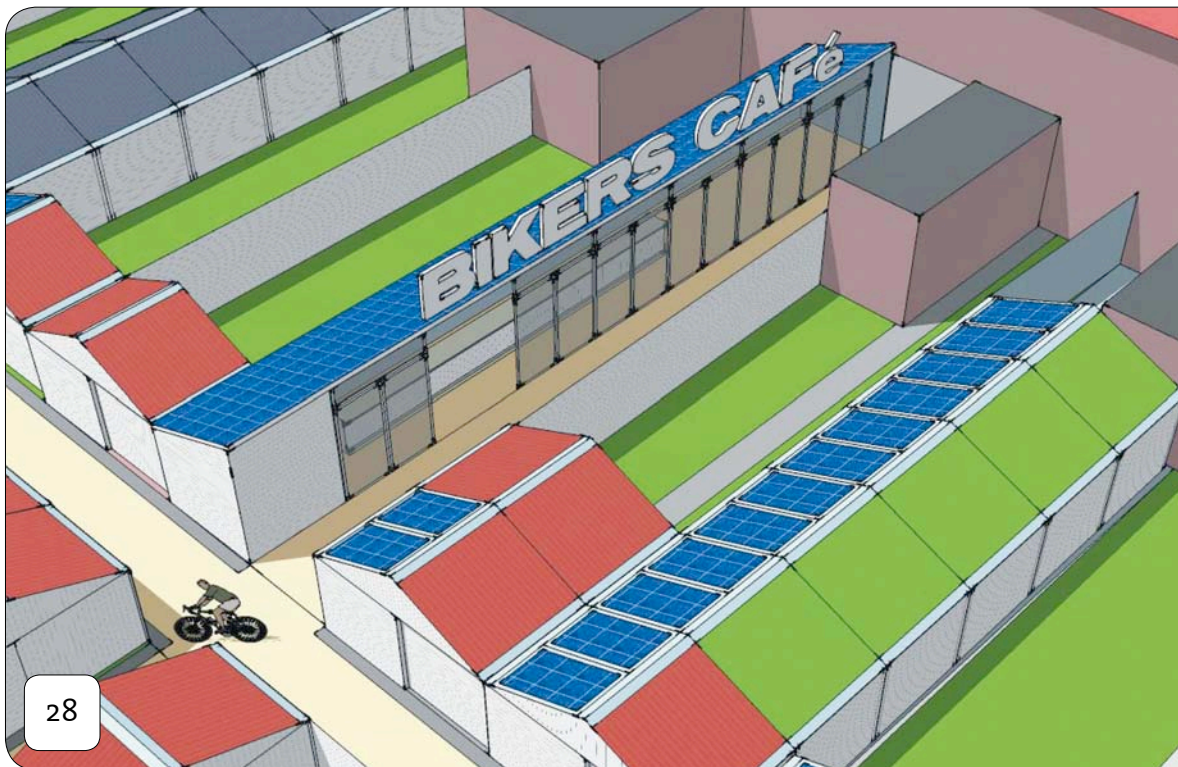

De wijken

De krachtwijken behoren economisch gezien tot de zwakkere wijken, maar er is wel veel ondernemingszin. Er wonen relatief veel zelfstandige ondernemers. Juist voor deze beroepsgroep biedt de fiets kansen. Zo'n ondernemer zou gemakkelijk activiteiten kunnen combineren, bijvoorbeeld een fietsenstalling met een groentewinkel of met een kiosk.

In veel gemeenten (Den Haag, Utrecht, Groningen) worden werkgelegenheidsprojecten gecombineerd met fietsprojecten. Zo houden mensen die werken met behoud van uitkering toezicht in fietsenstallingen. Dat gebeurt vaak in centrumgebieden of bij stations, maar het zou ook heel goed in de wijken kunnen.

Wat denkt u, zijn er mogelijkheden bij u in de wijk voor bedrijfjes die iets met de fiets willen doen? Zijn er ondernemers die brood zien in de fiets?

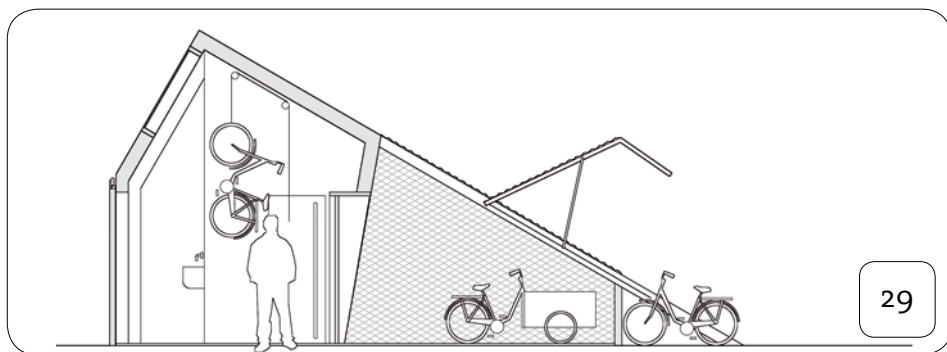
Ideeën

Wijkfietscentrum

Maak een centraal punt voor de fiets in de wijk. Een locatie waar de fietsgebonden activiteiten worden aangeboden zoals een overdekte fietsenstalling, het aanbieden van leenfietsen (niet alleen gewone fietsen, ook bakfietsen, kinderfietsen, tandems etc.), fietslessen, cursussen fietsreparatie, het aanbieden van fietsactiviteiten voor kinderen. Kortom, een plek waar de fiets centraal staat, en waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en (fiets-)ideeën kunnen opdoen. Goed te combineren met projecten om mensen meer te laten bewegen.

Baken in de wijk

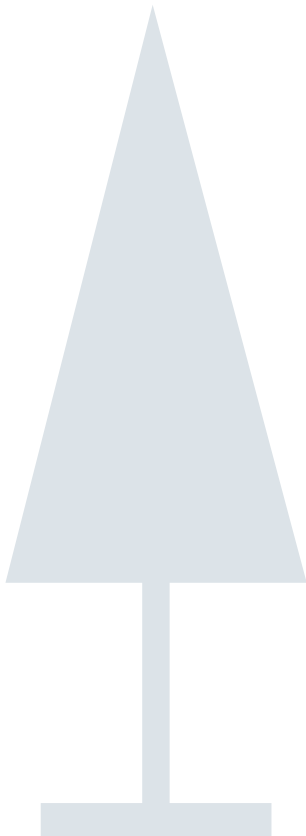
Een fietsenstalling die meer is dan een fietsenstalling: een stalling gecombineerd met een winkel. Een van de inzenders voor de ideeënprijsvraag bedacht de Brik. Een fietsenstalling maar ook een kiosk, je kunt er fruit kopen, je kunt er lege flessen brengen, oude kranten. Hij kan bij de school staan of bij een metrostation of belangrijke bushalte. En 's avonds sluit hij, gaat dicht als een marktkraam en blijft er een speciaal verlicht object over, dat als baken in de wijk kan dienen. De Briks staan op belangrijke punten in het fietsnetwerk.

Trek recreatieve fietsers aan

Maak een speciale plek voor recreatieve fietsers. Door een fietsroute een echt beginpunt te geven, trek je fietsers naar een bepaalde plek. Dat biedt mogelijkheden voor economische activiteiten: een plek met hapjes uit alle streken waar de bewoners van die wijk vandaan komen, horeca-activiteiten. Zoals uit onderzoek van onder andere het Landelijk Fietsplatform blijkt, brengen recreatieve fietsers (en wandelaars) geld in het laatje². Denk aan de successen van het Pieterpad en de knooppuntroutes in België.

² Stichting Landelijk Fietsplatform, Zicht op Nederland Fietsland, juli 2009

5 Meer mensen op de fiets

Bijna de helft van de Nederlanders (46 procent) kampt met overgewicht. Vrijwel hetzelfde percentage (45 procent) haalt de norm voor gezond bewegen (elke dag een half uur voor volwassenen) niet.

Fietsen is dan een eenvoudige oplossing om genoeg beweging te krijgen. Wie voor standaardactiviteiten als boodschappen doen en bij iemand op bezoek gaan de fiets pakt, haalt gemakkelijk dat half uurtje bewegen per dag. Fietsen is ook goed voor allerlei andere aandoeningen: de kans op diabetes, hart- en vaatziekten neemt af, rugklachten worden verlicht en de fiets helpt zelfs tegen depressie.

Voor ouderen kan fietsen bijdragen aan hun lichamelijke fitheid en dat kan hen gezonde jaren extra opleveren. Maar daarnaast is de fiets (al dan niet met lage instap of een elektrische fiets) een middel om 'mee te blijven doen'. Zo kunnen ouderen zelfstandiger en ondernemender blijven: zelf boodschappen blijven doen of actief blijven bij een vereniging.

Kinderen die nu goed leren fietsen, kunnen, als ze straks naar het voorgezet onderwijs gaan, lekker op de fiets. Goed voor de conditie en een stuk goedkoper dan een busabonnement.

Een wijk waar meer wordt gefietst en minder wordt autogereden, krijgt een betere luchtkwaliteit. Er is meer ruimte voor groen. De wijk is veiliger voor fietsers, wandelaars, spelende kinderen en ouderen.

Kortom, als mensen meer gaan fietsen heeft dat veel voordelen. Maar hoe zorgen we ervoor dat mensen meer gaan fietsen of blijven fietsen? Natuurlijk door betere fietspaden, veiliger straten en betere stallingen te maken, maar er is meer nodig. Mensen moeten op het idee gebracht worden, soms moeten mensen nog leren fietsen, ze moeten een geschikte fiets hebben. En ze moeten een beetje enthousiast worden voor de fiets.

Dan kunnen een heleboel maatregelen helpen: Fietsles, voorlichting over bijzondere fietsen, reclame maken. Een bekende Nederlander inzetten: de tv-sterren die op de bakfiets werden gesignaleerd in de roddelbladen hebben geholpen de bakfiets populair te maken in Amsterdam. Of eenvoudiger: een actie waarbij alle mensen die op de fiets naar het winkelcentrum komen korting krijgen.

De Fietsersbond probeert bij te dragen aan het promoten van de fiets. Zo leidt de bond docenten op, die op tal van plekken fietsles geven aan mensen die niet kunnen fietsen of aan ouderen die het niet meer durven. Ook werkt de Fietsersbond mee aan campagnes om het fietsen naar het werk of naar de winkel te stimuleren.

De wijken

In de krachtwijken wordt wat minder gefietst dan gemiddeld in Nederland. Er wonen relatief veel ouderen, waarvan sommige niet meer regelmatig op de fiets stappen. En er wonen relatief veel mensen van buitenlandse komaf. In landen als Marokko, Suriname, Turkije, Ghana, Somalië is de fiets niet zo'n doorsnee vervoermiddel als in Nederland. De status van de fiets is in die landen anders. Een prinses of een minister op de fiets is daar ondenkbaar.

Er zijn ook veel mensen die best kunnen fietsen, maar het op de een of andere manier wat ontwend zijn. Bijvoorbeeld omdat het zo gemakkelijk is om even de auto te pakken voor een ritje naar het zwembad, of omdat ze geen goede fiets meer hebben.

De vraag is of er manieren zijn om die mensen weer te verleiden te gaan fietsen.

Wat denkt u wat gaat helpen bij u in de wijk? Wanneer zullen mensen in uw wijk meer gaan fietsen? Is er fietsles nodig? Op welke manier zullen mensen enthousiast worden voor fietsen?

Een loterij voor fietsers

Geef mensen die op de fiets komen naar het winkelcentrum een beloning. Bijvoorbeeld door ze automatisch mee te laten doen aan een loterij, met als prijs een nieuwe fiets of een fietstas.

Een campagne

Maak reclame voor de fiets. De gemeente Dordrecht ontwikkelde de campagne 'Wielwijk fietst' om meer wijkbewoners op de fiets te krijgen. Bij deze campagne hoort een fietsclub, een actiedag, fietslessen en fietsactiviteiten gericht op kinderen.

Je kunt ook denken aan een kortdurende campagne gericht bijvoorbeeld op woonwerkverkeer of boodschappen doen, zoals de actie met Belgerinkel naar de Winkel, waarbij mensen die op de fiets boodschappen doen op een spaarkaat stickers verzamelen, waarmee ze een beloning verdienen.

Voorlichting over bijzondere fietsen

De laatste jaren zijn er veel leuke en bijzondere fietsen op de markt gekomen, maar veel mensen zijn daarvan niet op de hoogte. In dit centrum hoor je over de elektrische fiets die de fietser een steuntje in de rug geeft, lage instap-fietsen, bakfietsen, fietsen om kinderen op te vervoeren, enzovoort. Er zijn heel veel leuke hippe fietsen. Zo'n fietsinformatiepunt kan goed worden gecombineerd met een fietsenstalling of het wijkfietscentrum.

De fiets zichtbaar maken

Zorg dat de fiets in het oog springt, zodat niemand erom heen kan. Dat kan op verschillende manieren. De studenten die met hun ontwerp een prijs in de wacht sleepten bij de ideeënprijsvraag, bedachten een evenement waarbij allerlei mensen met geverfde fietsbanden door de wijk fietsen. Zo wordt meteen duidelijk dat er op deze routes veel gefietst wordt en dat de fiets in deze wijk van belang is. Wel milieuvriendelijke, afwasbare verf gebruiken.

Ook bijzondere fietsenrekken helpen de fiets zichtbaar te maken. Fietsenrekken in de vorm van fietsonderdelen, of een speciaal voor de wijk uitgekozen bijzonder fietsenrek.

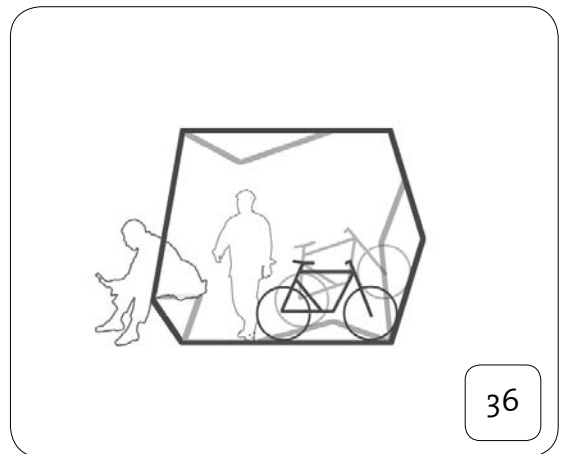
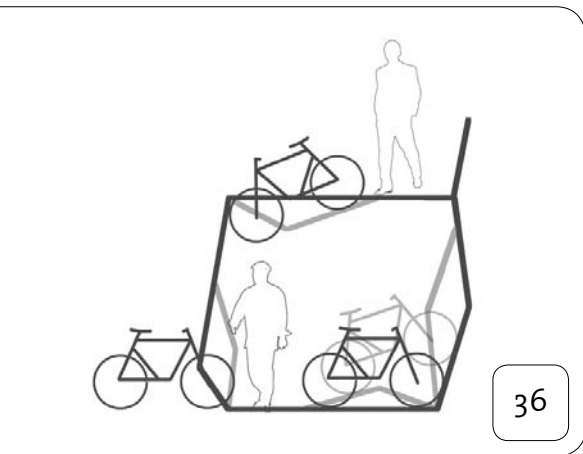

Buurtfiets

Een gratis of goedkope fiets die herkenbaar bij de wijk hoort. Aan zo'n buurtfiets kunnen speciale voordelen vastzitten: gratis fietslessen, automatisch gratis toegang tot de buurtfietsenstallingen, korting bij winkels. Je kunt ook denken aan een speciale buurtleerfiets voor kinderen. Zo komt het niet meer voor dat kinderen geen fiets hebben om te leren fietsen.

Fietsenstalling als baken

Een fietsenstalling kun je tot een baken in de wijk maken. Bijvoorbeeld door de stalling in een doorzichtig gebouw te plaatsen. Iedereen ziet van verre dat daar een fietsenstalling is. Het helpt de fiets zichtbaar te maken.

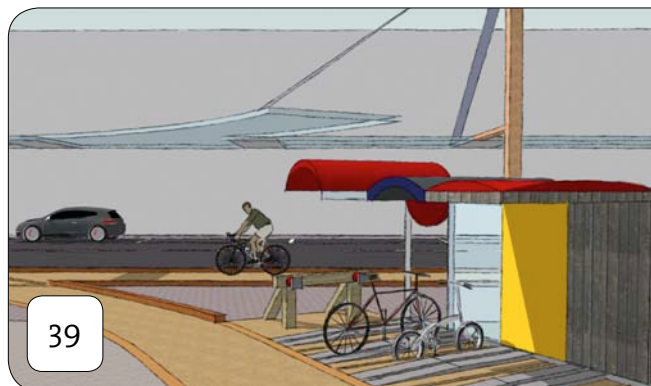

Glazen multifunctionele Fietstrine

In een vitrine voor de fiets wordt de fiets gestald en tegelijkertijd, als het ware, tentoongesteld. Het is een bijzondere fietsstalling: het achterwiel kan geplaatst worden in een speciale fietsklem zodat er een hometrainer ontstaat. Zo kan de Fietstrine gebruikt worden als sportlocatie en ontmoetingsplek. De fietsers die zo aan het 'spinnen' zijn, helpen energie opwekken, voor hun eigen verlichting. Of hij kan op school geplaatst worden: dan is het een lokaal waar de kinderen kunnen fietsen tijdens de les.

Wijkgebonden themafietsroute

Maak van een gewone fietsroute iets bijzonders. Een van deelnemers aan de ideeënprijsvraag bedacht een route in de vorm van een spoor voor de Haagse Stationsbuurt en een route als een rivier door de Rivierenbuurt. De spoorroute krijgt een overkapping met een soort van 'spoorbielzen' erin. Hun schaduw zorgde voor een soort spoorlijneffect. De fietsstalling kreeg de vorm van een verschuifbare wagon. Voor de rivierroute wordt de straat verlaagd, waardoor de trottoirs kades vormen, waaronder de fietsstalling ligt.

Fotoverantwoording

H1 Een beter fietsnetwerk

- 1 Fietsroute midden door de wijk met makkelijk bereikbare functies en fietsparkeren. Weinig kruisingen met het autoverkeer.
- 2 Auto parkeren in Transvaal is hinderlijk voor oudere en jonge fietsers.
- 3 Drukke 30 km weg in Kanaleneiland
- 4 Fietspad dwars door een flatgebouw, uit Dwars in Overvecht.
- 5 Roltrap voor fietsers uit het Noorse Trondheim, gebruikt in Ga toch Fietsen!
- 6 Een hellingbaan langs een gebouw uit Ga toch Fietsen!
- 7 Buurtverbindingskaart uit Transvaal Link.
- 8 Fietsnetwerk met haarvaten uit Brik.
- 9 Van parkeerplaats naar een autovrij verblijfsgebied in Stepping Stones.
- 10 Snelle, rechtstreekse fietsverbinding uit Ga toch Fietsen!
- 11 Overdekt fietspad uit Rollin' on the River.
- 12 Dag en Nachtroutes uit Velo City.

H2 Een prettiger schoolomgeving

- 13 Autovrije schoolingang met groene eilanden, Kanaleneiland, Stepping Stones.
- 14 Vrijliggende fietspaden maken school en kinderdagverblijf goed bereikbaar voor fietsers, uit Transvaal Link.
- 15 Dubbel ruimtegebruik: boven spelen, beneden fietsparkeren in Transvaal Link.
- 16 Dubbel ruimtegebruik: fietsenstalling met groen- en speelhelling, Tuinwijk de Hoogte.
- 17 Dubbel ruimtegebruik: loop en speelruimte boven de fietsenstalling, Stepping Stones.
- 18 Impressie van het schoolfietsplan van Bike to Skool.
- 19 Parken als groene fietsroutes.

H3 Betere stallingen

- 20 Fietsenstallingen uit Re-cycling.
- 21 Fietsen op het balkon, Kerckebosch Zeist.
- 22 Fietsentree, Ga toch Fietsen!
- 23 Fietsenstallingen op hoogte, Transvaal Link.
- 24 De multifunctionele fietsenstalling, ook te gebruiken als loungebank, uit Fietslounge.
- 25 Dubbel ruimtegebruik: fietsen boven parkeervakken en fietsbergingen, uit Presikkaaf fietst!
- 26 Buurtstalling met buurttuin uit Transvaal Link.
- 27 Fietstrommel.

H4 Fiets als economische motor

- 28 Achterommetjes als fietsverbindingen, uit Brandgang.
- 29 Een wijkfietscentrum uit Hafie.
- 30 Brik combineert een bewaakte buurtfietsenstalling met een economische functie.

H5 Meer mensen op de fiets

- 31 Routeinformatie voor de recreatieve fietsers.
- 32 Fietsles aan ouderen en op de basisschool.
- 33 Logo van de wijkgebonden fietscampagne 'Wielwijk Fietst' (Dordrecht).
- 34 Buurtfietsen in een herkenbare, wijkgebonden kleur, uit Dwalen in Den Haag.
- 35 Fietsenstalling als herkenningspunt, uit CY 101.
- 36 Modulaire fietsenstalling met aan te passen extra functies, uit CY 101.
- 37 Buurtfiets met herkenbaar opschrift, uit Baarsjesbike.
- 38 Goed zichtbare fietsenstalling uit Dwars in Overvecht
- 39 Themafietsroute, Rollin' on the River.

6 Uw ideeën

Enquête Wijken voor de Fiets

Uw gemeente wil van uw woonwijk een fietsvriendelijke wijk maken en heeft de Fietsersbond gevraagd om hierbij te helpen. U woont in een wijk waar weinig gefietst wordt en wij willen weten waarom dat zo is. Ook willen wij graag weten wat er moet gebeuren om uw wijk fietsvriendelijk in te richten.

Eén van de manieren om daar achter te komen is deze enquête. De uitkomsten worden gebruikt worden bij het maken van een nieuw verkeersplan voor uw wijk. Hierin zal meer aandacht zijn voor de positie van fietsers en wandelaars.

U kunt de ingevulde enquête afgeven bij de tentoonstelling 'De fietsvriendelijke wijk' of op internet invullen via www.wijkenvoordefiets.nl. Als u de resultaten van deze enquête wilt ontvangen, kunt u onderaan uw e-mailadres opgeven. Alvast heel hartelijk dank voor het invullen van de enquête.

6. Heeft u een fiets?

Ja Nee, waarom niet? _____

7. Hoe vaak fietst u?

(Vrijwel) dagelijks 1 maal per week of vaker
 1 maal per maand of vaker (Vrijwel) nooit. Wat is hier de reden van? _____

8. Waarvoor gebruikt u de fiets? (meerdere antwoorden mogelijk)

woon-werkverkeer naar school
 naar sportgelegenheid winkelcentrum
 bezoek aan familie en vrienden bezoek aan stadscentrum
 fietstochten ziekenhuis/huisarts/tandarts/therapeut
 anders, nl. _____

9. Zijn er plekken in uw wijk die u verkeersonveilig of sociaal onveilig vindt?

Nee Ja, nl. _____

Waarom? _____

Wat zou hier volgens u verbeterd kunnen worden? _____

10. Hoe gaan uw kinderen naar school? (meerdere antwoorden mogelijk)

Zelfstandig Onder begeleiding Niet van toepassing
 Lopend Per fiets Per auto
 Per OV

Waarom kiest u hiervoor? _____

11. Hoe beoordeelt u de stallingsruimte voor uw fiets op de volgende plekken?

Bestemming	Ruim voldoende	Voldoende	Onvoldoende	Ruim onvoldoende
Thuis	☐	☐	☐	☐
School	☐	☐	☐	☐
Wijkwinkelcentrum	☐	☐	☐	☐
Sportvereniging	☐	☐	☐	☐
Dokter/arts/ tandarts/fysiotherapeut	☐	☐	☐	☐
Ziekenhuis	☐	☐	☐	☐
Elders, nl. _____	☐	☐	☐	☐

12. Wat zou er toe bijdragen dat u vaker gaat fietsen?

(meerdere antwoorden mogelijk)

- Snelle, comfortabele fietsroutes in de wijk
- Betere route naar het stadscentrum
- Betere recreatieve routes
- Vrijliggende fietspaden
- Betere stallingsmogelijkheden bij de woning
- Betere stallingsmogelijkheden bij winkels
- Minder autoverkeer in de wijk
- Meer sociale veiligheid
- Het bezit van een fiets
- Fietslessen
- Betere route-informatie
- Anders, nl. _____

13. Welk rapportcijfer geeft u de fietsveiligheid in uw woonwijk? _____

14. Heeft u nog vragen of opmerkingen over deze enquête en/of over de fietsvoorzieningen in uw woonwijk?

- Nee Ja, nl. _____
- _____

15. Wilt u per e-mail op de hoogte gehouden worden van de resultaten van deze enquête?

- Nee Ja, mijn e-mailadres is _____

Hartelijk dank voor uw medewerking!

7 Meer weten over fietsen

www.fietsersbond.nl, de website van de Fietsersbond boordevol informatie. Met onder andere informatie over het project Wijken voor de fiets en alle inzendingen van de ideeënprjsvraag.

www.fietsberaad.nl de website van het Fietsberaad, een onafhankelijke raad die gemeenten adviseert over fietsbeleid. Deze website heeft een uitgebreide kennisbank waarin alle belangrijk rapporten en onderzoeken over fietsbeleid te vinden zijn.

Fietsen als medicijn, uitgave van de Fietsersbond over de belangrijkste gezondheids-effecten van fietsgebruik. Te bestellen via de website van de Fietsersbond.

Vogelvrije Fietser, het tijdschrift van de Fietsersbond, verschijnt zes keer per jaar.

Zicht op Nederland fietsland, Stichting Landelijk Fietsplatform, juli 2009. Gaat onder andere over de economische aspecten van recreatief fietsen.

fietschool@fietsersbond.nl Voor contact over fietslessen aan kinderen, volwassenen die niet kunnen fietsen en cursussen voor senioren

www.wijkenvoordefiets.nl, website met alle informatie over dit project van de Fietsersbond.

Fietsersbond